

Ammatillisen koulutuksen erityisen tuen arviointi – Webinaari alustavista arviointituloksista 3.6.2021

Yhteenveto webinaarin ryhmäkeskusteluista

Mitkä ovat keskeisiä vahvuuksia ammatillisen koulutuksen erityisessä tuessa?.....	1
Mitkä ovat keskeisiä kehittämistarpeita ammatillisen koulutuksen erityisessä tuessa?.....	4
Ajatuksia eri koulutusasteiden erityisen tuen malleista: Mitä mahdollisia kehittämistarpeita kokonaisuudessa on? Voisiko esim. perusopetuksessa olevaa kolmiportaisuutta kehittää koko koulutusjärjestelmän periaatteeksi? Mahdollisia etuja / haittoja ammatillisen koulutuksen näkökulmasta?.....	8
Muita ajatuksia	9

Mitkä ovat keskeisiä vahvuuksia ammatillisen koulutuksen erityisessä tuessa?

Asenteet

- Huomioidaan opiskelijat hyvin ja huomioidaan pienissä asioissa ja välitetään ja kuunnellaan.
- Erityisen tuen opettajat vahvasti sitoutuneita opiskelijan auttamiseen ja tukemiseen. Halukkuus toimia opiskelijan parhaaksi.
- Henkilökunnan, organisaation ja koulutuspolitiikan tasolla vahva tahtotila toteuttaa erityistä tukea opiskelijoille.
- Omistajuus.
- Ei 'leimaavaa'.
- Segregaation purkaminen, inklusio. Sisäänrakennettu monimuotoisuus.
- Alla lärare motiverade och vill göra sitt bästa.

Henkilökohtaistaminen, yksilöllisyys

- Kaikille yksilöllisten tarpeiden selvittäminen.
- Inklusio ja valinnanvara erilaisiin valintoihin yksilöllisillä opintopoluilla.
- Yksilöllisyys ja yksilöllistäminen.
- Opiskelijälähtöisyys.

- Koulutukset ja opintopolku muokattavissa yksilöllisten tarpeiden mukaan.
- Erityisen tuen suunnitelma on nykyisin osa HOKSia ja tällöin vahvasti henk.koht tarpeeseen kohdistuvaa.
- Omaopettaja, ryhmänohjaaja tärkeä HOKSin laatimisessa ja henkilökohtaistamisessa; yleensäkin HOKS.
- Det krävs inte diagnos utan utgår från behov.

Tuen tavat, opetusmenetelmät yms.

- Pedagoginen tuki. Ei tarvitse olla lääketieteellistä perustetta.
- Monipuoliset menetelmät tukemiseen.
- Tekemällä oppiminen ja vahvuuskulma edellä usein.
- Monta eri toteuttajaa on olemassa.
- Monialaisuus opiskelijan tukemisessa. Tässä koulutusaloittain eroja.
- Ohjaus ja osaaminen on moniammatillista, tukea saa monelta eri taholta.
- OTE-ryhmä omaan tahtiin etenet.
- Toiminnallisuuden lisääminen/hyödyntäminen osaamisen osoittamisessa.
- Mahdollisuus tarjota erilaisia opintopolkuja ja laaja asiantuntijaverkosto.
- Pienryhmät.
- Opettajan ja ohjaajan tuki sekä ammatillisiin opintoihin että tutkinnon yhteisiin osiin.
- Tekemällä oppiminen: osaamisen osoittaminen tekemällä.
- Työelämälähtöisyys ja -läheisyys myös erityisessä tuessa: Työelämä oikeus kaikille.
- Erityisopettajat ovat helposti saavutettavissa, jos opiskelijat ja heidän tukiverkkonsa suunnitelmallisen, pitkäkestoisemman tuen pariin haluavat etsiä.
- GEM ämnen rätt att få hjälp i utmanande ämnen, matematik, fysik, finska.
- Det finns möjligheter att stöda.
- Specialläraren ger input via smågruppsundervisning.

Yhteistyö

- Paljon hiljaista tietoa oppilaitoksissa. Tieto käyttöön.
- Yhteistyö toimii oppilaitosverkostossa ja kaikki näkevät tärkeänä yhteistyön. Oppilaitosverkostossa on käytettävissä ammatillisia erityisopettajia, ammatin opettajia, ohjaajia jne. Toimintakulttuuriin kuuluu se, että opetus- ja ohjaushenkilöstö ponnistelee yhdessä opiskelijoiden eteen.
- Yhteistyö koulutuksen järjestäjien välillä.
- VÄLKKY-verkosto.
- Moniammatillinen yhteistyö.
- Nivelvaiheen yhteistyö, jatkumo; tämä toimii esim. (oppilaitoksen nimi) alueella.
- Moniammatillinen yhteistyö.
- Erityisoppilaitosten toiminta: Syvempää osaamista. Tavallisista oppilaitoksista on myös tullut hyviä eväitä / hyviä käytänteitä erityisoppilaitoksiin.

Raamit mahdollistavat paljon

- Mahdollisuus tehdä asioita joustavasti ja järjestää erityistä tukea monella tavalla. Vapautta. Pedagoginen tuki ja muu joustava tukeminen toimii yleensä hyvin. Toisaalta täytyy myös olla ymmärrystä velvollisuuksista ja lain velvoitteista (erityisesti johdolla), että asia tulee hoidetuksi.
- Tukea voidaan antaa hyvin monissa erilaisissa toimintaympäristöissä. Monia eri toimijoita antamassa tukea: ammatinopettajat, YTO-opettajat, ohjaajat, erityisopettajat jne.

- Joustavuus: Rahoitus ja tukitoimet voidaan aloittaa tarvelähtöisesti.
- Ammatillisella puolella pystytään olemaan joustavampia kuin perusasteella.
- Monimuotoiset, joustavat ja yksilölliset tukimuodot.
- On hyvä, että reunaehdot tulevat lainsäädännössä.

Vahva historia

- Ammatillisella koulutuksella on pitkä historia ja kokemus erityistä tukea vaativien opiskelijoiden tukemisesta. Täytyy myös tarkastella toimintatapojen toimivuutta tänä päivänä.
- Juurtunut rooli, joka vahvistuu koko ajan. Erityinen tuki mahdollistaa koulutuksen koko kansalle ja kirjolle. Erityistä tukea kehitetään koko ajan!

Osaaminen

- Osaavaa henkilöstöä ja toki myös tätä osaamista voidaan aina myös kehittää.
- Osaavat erityisopettajat, työpaikkaohjaajat jne.

Tuen tarpeen tunnistaminen

- Tuen tarpeen tunnistamisen käytännöt.
- Nivelvaiheessa, opiskelijan aloittaessa opinnot heidän tuen tarpeitaan kartoitetaan.

Resurssit, henkilöstöresurssit

- Hyvin resursoitu, rahoitus erilainen kuin perusopetuksessa eli rahoitus kohdistuu sinne, minne pitääkin.
- Handledare på olika branscher.
- Handledare i GEM-ämnen.

Organisaatiotekijät

- Pienen koulutuksen järjestäjän ketteryys ja tehokas yhteistyö.
- Styrkdokument för särskilt stöd. Alla kan få stöd och inkluderas.

Valma-koulutus

- Valma: oppimisvalmiuksien hankkiminen, oikean alan etsiminen (väärä ala, siirtyminen ammatilliselta puolelta ja Valmasta ammatillisiin joustavasti), yto-opinnot Valman aikana (motivoi opiskelijaa, kertyy opintoja ammatillisiin opintoihin).

Mitkä ovat keskeisiä kehittämistarpeita ammatillisen koulutuksen erityisessä tuessa?

Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaihe

- Peruskoulujen yksilöllistetyt tähtinumerot pitäisi olla hakeutumisessa näkyvissä.
- Tähtimerkinnot.
- Jos tietoja ei siirretä onnistuneesti, niin ei toimi.
- Tiedonsiirto peruskoulusta ammatilliseen pitäisi siirtyä helpommin.
- Nivelvaiheen kehittäminen - jatkuvuus opiskelijan opintopolulla; tietojen siirto.
- Opiskelijalle voi olla turhauttavaa käydä omaa / samaa tilannetta läpi toistuvasti.
- Yksityisyyden suoja.
- Omadata-periaate (suostumus).
- Ammatillisen uraohjauksen aikaistaminen peruskouluun. Saataisiin uravalinnat kohdilleen ja valintaa ehtisi pohtia rauhasa.
- Uraohjaus/opinto-ohjaus jo perusopetuksesta lähtien, opiskelijälähtöisyys, opiskelijan oma tahto.
- Ohjataan opiskelijaa hänen tuen tarpeensa kannalta sopivaan opiskelupaikkaan.
- Osa perusopetuksen henkilöstöstä ajattelee, että opetus ja oppimien jatkuu samanlaisena. Samoin osa ammatillisen eo:sta ajattelee, että sama jatkuu kuin perusopetuksessa.
- Perustaitoisuus korostuu perusopetuksessa, kun taas ammatillisessa koulutuksessa työelämätaitoisuus.
- När studerande kommer till närvårdaryrket finns det inte samma smågruppsundervisning som i grundskolan där man kan anpassa. T.ex. minimikrav läkemedelshantering och -räkning. Går inte att anpassa!
- Vi borde utöka samarbetet med grundskolan så att st.handledaren har bättre förståelse och kan hjälpa sökande att välja rätt studiebanan, t.ex. VVS och närvårdare mer krävande.

Tiedonkulku ammatillisen koulutuksen sisällä

- Tietojärjestelmä/HOKS: Kun HOKS annetaan työnantajalle hyväksyttäväksi, siinä ei saa tietosuojan vuoksi näkyä erityisen tuen tarve. Eli joutuu lisäämään tämän HOKSiin vasta työnantajan hyväksytyä suunnitelman. (esim. Sopro-järjestelmä).
- Tiedonkulku, kun kirjataan asia HOKSn ja miten seurataan tuen toteutumista.

Asenteet

- Koko henkilöstön mukaan saaminen erityiseen tukeen ja sen toteuttamiseen - yhteiset käytänteet ja asenne myös.
- Erityisen tuen opiskelija on kaikkien opiskelija, ei pelkästään erityisopettajien opiskelija.
- Kohdataan opiskelija kokonaisvaltaisena ihmisenä - ei leimata aiempien tietojen perusteella.

Erityisen tuen tarpeen kasvu

- Ammatilliseen tulee enemmän perusopetuksesta erityistä tukea tarvitsevia.
- Myös vieraskielisten tilanne (S2 vahvistaminen). Erityisopetus ei ole oikea konteksti.

Ryhmiä, joiden kanssa haasteita

- Aikuisia, jotka tippuneet. Tarvitsevat erilaisia ja erityisiä tukitoimia arjenhallintaan. Oppivelvollisuuden laajentuessa nämä väliinpuotoajat nousevat keskiöön.

- Aikuisten haasteet ovat tuoneet ison lisätyön. Jatkuvan haun yhtenäinen hakuprosessi - pisteytys, haastattelut, taustatiedot.
- S2 -oppijoiden polku: Kotoutumiskoulutus ja aikuisten perusopetus eivät ole riittäviä. Pitäisi olla väliin jotain muutakin koulutusta.
- Vieraskielisten opiskelijoiden tuen tarpeiden havaitseminen ja tuen oikea suuntautuminen.
- Vieraskielisten opiskelijoiden erityisen tuen tunnistamisen vaikeus.

Erityisopettajien tilanne

- Erityisopettajilla ei ole määriteltyä asemaa lainsäädännössä.
- Laaja-alaiset erityisopettajat: Keskiössä enemmän perusopetuksen asiat kuin ammatilliset. Lainsäädäntö epäselvä, järjestäjä voi määrittellä kuka on asiantuntija.
- Lukiossa erityisopettajat ammatillisessa ei.
- Resurssi heille, joille se kuuluu eli erityisopettajille.
- Stort planeringsbehov, svårt att hitta personer som har möjlighet att tidsmässigt stöda.

Organisaatiotason kysymykset

- Miten erityiseen tukeen liittyvät vastuut on jaettu ja kuka sitä johtaa?
- Koulun johtoa ja hallintoa pitäisi kouluttaa, jotta saadaan resurssiasiat kuntoon. Heille lisää tietoa erityisestä tuesta!
- Erityisen tuen koordinaattori tai päällikkö johtoryhmän jäseneksi erityisen tuen asiantuntijana.
- Erityisopetuksen kentän johtaminen organisaatiotasolla. Erityinen tuki tulisi nähdä tärkeänä myös yhteiskuntavastuun näkökulmasta.
- Erityisen tuen opiskelijoista tuleva korotettu valtion osuus näkyvämmäksi -> tulisi kohdentua erityiseen tukeen.
- Ylimmän johdon pitäisi olla enemmän tietoinen arjen haasteista, joka ohjaisi myös strategista suunnittelua enemmän käytännön työtä helpottamaan. Hyvien käytäntöjen jakaminen yli OTR-rajojen, yhteisten tavoitteiden luominen ja kehittämistoimenpiteiden mahdollistaminen.
- Strategian jalkauttaminen arkeen.
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön ja oppilaitosjohdon vuoropuhelu.
- Erityisen ja vaativan erityisen tuen rajanveto yleisissä oppilaitoksissa .
- Erityinen tuki pitäisi raamittaa oppilaitostasolla - näin ei välttämättä ole.

Osaaminen

- Työpaikkaohjaajien, yhteisten aineiden opettajien sekä ammatillisten opettajien ja ohjaajien lisäkoulutus.
- Ohjausosaamisen lisääminen opetus- ja ohjaushenkilöstölle.
- Henkilökunnan osaaminen.
- Osaamisen laajentaminen erityisestä tuesta organisaatiossa myös ohjaajiin ja opettajiin.
- Kohtaamis- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen.
- Tiedon ja osaamisen/ymmärryksen saaminen kaikille osapuolille, jokaiseen yksikköön ja johdolle. Anti on molemminpuolista, kun opitaan erilaisista oppijoista.

Verkostoituminen

- Yhdessä tekeminen olisi tärkeää. Esimerkiksi yleinen oppilaitos ja erityisen tuen oppilaitos.
- Verkoston ja yhteistyön rakentaminen tuen toteuttamiseen.

Tasalaatuisuuden varmistaminen

- Eri oppilaitoksissa, eri puolilla Suomea. Myös oppilaitoksen sisällä laadun ja vaikuttavuuden arviointi yhtenäisillä tavoilla.
- Tasalaatuinen tuki kaikille, jotka sitä tarvitsevat.
- Heterogeeniset ryhmät haasteellisia, tasavertainen tuki vaikeaa.
- Erityinen tuki ei ole tasa-arvoista, voi riippua esimerkiksi alasta, kohdentamisessa voi olla haastetta.

Tuen tarpeen tunnistaminen

- Maahanmuuttajien erityisen tuen tunnistaminen.
- Lähtötason testaaminen: Jokaisella omia -> monet on tehty jo useampaan kertaan. Voisiko olla valtakunnallisia kokonaisuuksia?
- Moniammatillinen tuki heti opintojen alusta lähtien, mutta opiskelija ei välttämättä osaa/jaksa olla itse aloitteellinen tuen tarpeensa suhteen.

Tuen toteutus

- OPVA-opintojen hyödyntäminen.
- Osataan tunnistaa ja kartoittaa mutta systemaattisuus toteuttamisessa ja seurannassa tarvitsee vielä kehittämistä.
- YTO ja ammatilliset: Oman alan konteksti tulisi hyvin, kun yhdistettäisiin näitä. Pedagogisesti ei kuitenkaan helppo ratkaisu.
- Pedagogiikka ja menetelmät, niistä puhuminen?
- Ei aina nähdä kaikkia vaihtoehtoja ja toteutuksia, mitä onkaan.
- Osaamisen näyttöjen monipuolistaminen edelleen/vaihtoehtoisia tapoja näyttöjen suorittamiseen.
- Yritysrekisteri yrityksistä, jotka halukkaita ottamaan erityisen tuen opiskelijoita harjoitteluun/näyttöihin.
- Register vilka arbetsplatser som tar emot studerande med s.s.
- Ohjaajan ja työpaikan yhteinen suunnittelu erityisestä tuesta.
- Hoksataan, että hyvän opetuksen keinot sopivat myös erityiseen tukeen esim. tehtävien pilkkominen ja struktuuri. Etenemisen varmistaminen.
- Jos käytetään paljon sähköisiä alustoja, täytyisi tehtävänantojen ja kurssien rakenteen olla selkeitä ja selkeää kieltä.
- Yksilöllisten arviointikriteerien ymmärtäminen.
- Joillekin opiskelijoille voisi olla jokin toinen paikka parempi kuin oppilaitos - esim. nuorisopsykologian asiakkaat, mielenterveyden ongelmat lisääntyneet 2000-luvulla.
- Tuen saamisen oikea-aikaisuus. Esim. mielenterveyshoitosuhte - koulutus kuntoutuksena.
- Työpaikalla oppiminen: 1) Kuinka työpaikalla tuetaan erityistä tukea tarvitsevaa opiskelijaa, 2) Työpaikkojen riittävyys ja työpaikkaohjaajan ohjaustaidot.

Kansalliset kehittämistarpeet

- Tutkinnon perusteista ja mikä on vaatimustaso - keskustelua ja keskittymistä tähän.
- Henkilöstön resursseja tulisi tasalaatuista ja mahdollistaa valtakunnallisella tasolla. Esim. tietty määrä opiskelijoita per erityisopettaja.
- Ohjeistus erityisopettajien määrään puuttuu. Yhtenäinen valtakunnallinen linja olisi hyvä.
- Osaamispiste - käsitteelle raameja: minkälaiseen lähiopetusmäärään opiskelija olisi oikeutettu suhteessa osaamispistemäärään.
- Mukautetut arviointikriteerit puuttuvat. Tämä voi osaltaan vaikuttaa siihen, että mukautusta ei juurikaan käytetä.

- Vaativan erityisen tuen opiskelijoita ohjautuu yleisiin amm.oppilaitoksiin, joissa ei vaativan erityisen tuen koulutustehtävää.
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön ja Opetushallituksen aito vuoropuhelu.
- Muutamia opiskelijoita, joilla on ollut haasteita löytää sopivaa tukea; kaivattaisiin jonkinlaista mallinnusta tähän.
- Var går gränsen mellan särskilt stöd och krävande särskilt stöd?
- E-grunder kraven olika i branscherna, vissa lättare.
- Antagningssystemet GeA, sökande som söker enligt prövning men inte antas utan antas ändå.

Valma-koulutus

- Valma: ammattiin tutustuminen (TET), erilaiset reitit ammatillisiin opintoihin (samanaikaisesti Valma ja ammatilliset opinnot yhteistyössä).

Resurssit

- Raha (tuntiresurssit, henkilökunnan määrä, oppijaryhmien koko, lähiopetuksen määrä).
- Oppijoiden osaamisresurssi.
- Pienempi ryhmäkoko hyödyttäisi opiskelijan osaamisen hankkimista.
- Resurssit vaihtelevat.
- Pedagogiset taidot parempia ja miten kohdataan tuen tarpeisia tehdään suunnitelmia, mutta resursseja ei kuitenkaan tarpeeksi näitä toteuttaa. Tarvittaisiin henkilöstöresursseja lisää.
- Resurssit eivät tule suoraan erityisopetukseen.
- Erityisen tuen resurssien suunnitelmallisuus, kohdentaminen ja seuranta.

Ajatuksia eri koulutusasteiden erityisen tuen malleista: Mitä mahdollisia kehittämistarpeita kokonaisuudessa on? Voisiko esim. perusopetuksessa olevaa kolmiportaisuutta kehittää koko koulutusjärjestelmän periaatteeksi? Mahdollisia etuja / haittoja ammatillisen koulutuksen näkökulmasta?

Etuja:

- Tietynlainen jatkuvuus.
- Käsitteistön villi viidakko hankaloittaa.
- Huoltajien kannalta epäselvää, kun erilaisia malleja (esim. ammatillisessa ei ole erityisopetusta).
- Hyvää jos on samanlainen malli.

Haittoja:

- Perusopetuksen 3-portaisuus ei välttämättä ole niin toimiva.
- Lainsäädännössä vanhaa käsitteistöä.
- Huonoa, jos sama malli.
- Olisi aika raskasta, jos olisi monta porrasta. Opiskelija ei välttämättä ymmärtäisi eri portaiden eroja. Nykyisellään joustavuus mahdollistaa paljon. Ei yleensä tarvita raskaita menettelyjä. HOKS toimii tukitarpeiden tarkastelussa ja kirjaamisessa.
- Uudistunut ammatillisen koulutuksen järjestelmä on hyvä. Yleinen tuki & ohjaus, opva ja erityinen tuki
- Tämä malli (ammatillisen koulutuksen) olisi joustava ja vähemmän byrokratiaa sisältävä
- Normitus: Erityisen tuen normitusta ei ole luotu perusopetukseenkaan, miksi siirtää keskeneräistä toiselle asteelle?
- perusopetuksen kolmiportainen tuki ei tällä hetkellä ole toimiva, tällaisenaan sitä ei kannattaisi kehittää ammatilliseen koulutukseen tai varhaiskasvatukseenkaan
- Kolmiportaisuuden käyttööntto ei ole tuonut mitään lisäarvoa perusopetukseen.
- Kolmiportaisuus löytyy myös ammatillisesta koulutuksesta.
- Voi tuoda byrokratiaa lisää
- Pedagogisen selvityksen tekeminen menee koulun ulkopuoliselle taholle - vie pitkän aikaa.
- Erityisen tuen päätös yleisessä oppilaitoksessa notkeampi
- Eri tutkinnoissa opiskelun käytännöt hyvin erilaisia
- Inte trestegsmodell till andra stadiet.
- Nog finns det byråkrati ändå.

Pohdintoja:

- Mitä haetaan 3-portaisuudella? Tyyppiviat paikannettava.
- Onko vaativa erityinen tuki jo nyt "kolmas" porrassuoritus erityisessä tuessa?
- Porrasajattelu on, vaikka termit ovat eri.
- Kolmiportaisesta tuesta: Saako tehostettuun tukeen rahoitusta? Siirtyykö vaativa erityinen tuki tavallisiin ammatillisiin oppilaitoksiin, jos kolmiportainen tuki otetaan käyttöön? Vai ohjataan kolmiportaisen erityisen tuen opiskelijat erityisammattioppilaitoksen vaativaan erityiseen tukeen?
- Peruskoulutuksen kolmiportainen, mitä halutaan saavuttaa? Siirtotietoja vaikea saada.
- Tehostettu tuki ei välttämättä ole aina riittävää perusopetuksen puolella.
- Olisiko mahdollisuus poistaa portaisuus kokonaan?

- Uusi järjestelmä (vanhaa mallia ei välttämättä voi suoraan siirtää: ammatillinen kolmiportaisuus on hieman eri asia kuin perusopetuksen).
- On tärkeää pitää huolta, että tuki on edelleen yksilöllistä ja kaikkien saatavissa.
- Rajanveto OPVA ja erityinen tuki ja ohjaus ja tuki välillä/kesken?
- Yleinen ohjaus ja tuki - tämä tulisi kirjata ja huolehtia, että toteutuu. Ei aina tuen ääripäitä eli pelkästään puhuta vain erityisestä tuesta.
- Kaikki erityisen tuen opiskelijat/oppilaat ovat yksilöitä ja pitäisi lähteä henkilökohtaisesta tuen tarpeesta.
- Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan erityisen tuen järjestäminen ei kohdistu pelkästään osaamistavoitteisiin, vaan opiskelijan tilanteessa on otettava huomioon opiskelun lisäksi muun muassa jatkosuunnitelmat kuten työllistyminen ja muu elämänhallinta.
- Usein opiskelijat pääsevät eteen päin pienellä jeesillä ja kirjauksella seurataan!
- På svenskt håll har vi inte den volym studerande så att vi kan starta olika verkstäder.
- På svenskt håll finns det krävande särskilt stöd endast hos Optima.

Muita ajatuksia

- Vaativan erityisen tuen opiskelijapaikkoja on liian vähän tarjolla.
- Huolena se, että kaikki hakijat eivät pääse vaativan erityisen tuen oppilaitoksiin (noin puolet pääsee).
- (Järjestäjän nimi) on koottu kaikki erityisopettajat (laaja-alaiset ja ammatilliset) erityisopettajat samaan Erityisen tuen ja opiskeluhyvinvoinnin tiimiin, jota johtaa oma opetuslapäällikkö. Erityisopettajat toimivat työpareina (ammatillinen ja laaja-alainen erityisopettaja) koulutusaloilla tehden tuen tarpeen kartoituksen ja suunnitelmat yhdessä. Tukea annetaan sekä ammatillisissa opinnoissa että YTO-opinnoissa. Kaikki erityisopettajat ovat kokoaikaisia.
- Lähikoulujen erityisopettajien kutsuminen - hyvä tapa toimia tiedonsiirron suhteen.
- Työelämälähtöisyys: Tavoitteena osaaminen, jolla pärjää oppijan arjessa ja työelämässä.
- Opvan 50 % rahoitus on huono ja joustamaton eikä ole opiskelijamyönteinen.
- Termit yksilöllistäminen ja yksilöllinen menevät sekaisin perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa.
- Perusopetuksessa soveltuvuuden arviointi koulutusaloille on riittämätöntä/ hankalaa.
- Lukiolle ammatillisen koulutuksen erityisen tuen mallia.
- Peruskoulusta ei saisi edetä toiselle asteelle ilman perustaitoja. Jos peruskoulun ohjaus paremmin resursoitua, vähenisikö opintojen keskeyttämiset toisella asteella?
- Nivelvaiheen tuen tarpeen tietojen siirto oppivelvollisten kohdalla.
- Opiskelijat, jotka eivät ole koulukuntoisia ja heistä tulevat haasteet, joihin ei välttämättä ole resursseja. Haluja näillä opiskelijoilla kyllä olisi, mutta liikaa haasteita, opiskelija ei hyödy opinnoista jos ei ole koulutuntoinen.
- Mielenterveys haasteena erityisessä tuessa.